

Konferens – ”Vem bestämmer om arkiv”

Tid: Tisdagen den 17 november 09:00-16:30

Plats: Elite Grand Hotell, Gävle

Närvarande: 66 anmälda + 14 föredragshållare och samrådsgruppen

Här följer en sammanställning av frågor/svar och kommentarer från föreläsare och publik under konferensen

Vem bestämmer om arkiv i kommunen? Råd om styrning av den kommunala arkivverksamheten

Eva Lindelöw Sjöo, Gävle kommun, och Lars Harbe, Region Gävleborg.

Se presentation på Samrådsgruppens webbplats.

Fråga: *Det finns en trend att kommunarkiven i samband med e-arkivering tar ansvar för mellanarkiv och det blir då tillsyn över sig själv.*

Svar: Det är fortfarande nämnden som ansvarar för sitt arkiv.

Fråga: *Ska man inte göra skillnad mellan systemet och tjänsten e-arkiv och innehållet?*

Kommentar: Arkiven är idag ofta underställda en serviceorganisation och det medför att ansvaret blir otydligt.

Fråga: *Skillnaden mellan föreskrift och riktlinjer, vad är den?*

Svar: Utgångspunkten är det som står i arkivlagen om att fullmäktige får föreskriva om arkivvård, men det är inte tillräckligt och för det som är utöver har vi valt riktlinjer men det får anpassas efter kommunen.

Fråga: *Har ni någon rekommendation om hur vi går vidare på lokalplanet när den här skriften kommer?*

Svar: Ni får väl se över om det egna reglementet är tillräckligt och om inte föreslå nya dokumentet. Den stora förändringen är e-arkiveringen som fordrar styrning.

Fråga: *Är det så att fullmäktige bara kan föreskriva om arkivvården men inte besluta om till exempel ansvarsfördelningen?*

Svar: Det får man se i kommunallagen och i riktlinjerna. Rekommendationen där är att nämnderna som ansvarar för verksamheten tillfullo också fattar beslut om gallring.

Kommentar: Jag tycker att man ska gå den andra vägen som i kommuner där det är arkivmyndigheten som beslutar dokumenthanteringsplaner.

Arkivlagen och kommunallagen – tillämpning i kommuner/landsting/regioner

Staffan Wikell, SKL

Se presentation på Samrådsgruppen webbplats.

Fråga: När det gäller kommunalförbund är det väl viktigt att bestämma sig för om förbund löses upp att arkiven tas om hand?

Svar: Ja. Villkoren för den juridiska personen beskrivs i förbundsordningen där man skriver in vilken av medlemmarna som tar hand om arkivet.

Fråga: Är det rimligt att den kommunens föreskrifter om arkiv då gäller för förbundet?

Svar: Det är medlemmarna som gemensamt bestämmer och de kan då besluta om att följa en kommuns arkivföreskrifter.

Fråga: Blir det samma sak för samordningsförbunden?

Svar: De är också egna juridiska personer och för dem finns en egen lag. Det är inte en renodlad kommunal organisation eftersom staten ingår.

Kommentar: Man måste ju samråda med Riksarkivet också.

Kommentar: I lagen står att styrelsen är arkivmyndighet och om kommunen har bestämt en annan kan det finnas två arkivmyndigheter. Samrådsgruppen har skrivit till regeringen om detta men inget har hänt.

Fråga: Tidigare står det att bolagsstyrelsen ska fatta beslut om att riktlinjerna ska gälla.

Svar: Det kan antingen vara ägardirektiv eller stämmobeslut.

Kommentar: De är inte så pigga på att göra det.

Svar: Om man inte gör det är de endast underkastade arkivlagen.

Fråga: Föreskrifter behöver väl inte vara detaljerade?

Svar: Nej det behöver de inte.

Fråga: Det här med det verkställa föreskriven gallring, man kan väl se det som ren verkställighet?

Svar: KL utgår ifrån att fullmäktige och styrelse kan delegera beslutsfattande. Beslut kan överklagas, utifrån arkivlagen är det laglighetsprövning. Fullmäktiges föreskrifter och nämnders beslut om t.ex. gallring kan överklagas. Om det rör en mekanisk tillämpning av en beslutad princip är det verkställighet som inte fordrar delegation.

Fråga: *Det står att riktlinjer som ska gälla i hela kommunen inte kan delegeras.*

Svar: Eftersom de ska gälla alla nämnderna är det fullmäktige som beslutar om det. Socialnämnden kan besluta om riktlinjer inom sin verksamhet.

Fråga: *I de flesta arkivreglementen står det att arkivmyndigheten får meddela föreskrifter om arkivvården.*

Svar: Ett sådant bemyndigande har de inte enligt arkivlagen. Om det rör föreskrifter så är det fullmäktige. Och om man vill att de ska vara bindande. Föreskrifter eller villkor.

Fråga: *Fullmäktige kan inte föreskriva för detaljerat utan då måste väl arkivmyndigheten göra det?*

Svar: Inte om de ska vara bindande, det kan vara rekommendationer.

Fråga: *Finns det möjlighet att delegera från nämnderna till arkivmyndigheten?*

Svar: Nej det kan de inte göra, men fullmäktige kan besluta om det.

Fråga: *Du menar alltså att fullmäktige kan besluta att arkivmyndigheten ska besluta om dokumenthanteringsplaner?*

Svar: Ja det kan den om det är lämpligt.

Fråga: *Jag jobbar som tillsynsarkivarie på Stockholms stadsarkiv och undrar om vi kan utöva tillsyn över ämbetsarkivet?*

Svar: Det är grönt om du inte jobbar med driften av ämbetsarkivet.

Kommentar: Jag gör tillsyn över mig själv.

Svar: Jag förstår att verkligheten ser olika ut.

Kommentar: Man kan ta hjälp av sin grannkommun.

Svar: Det får ses som ett konsultuppdrag och sen får arkivmyndigheten besluta.

Offentlighetsprincipen i fristående skolor

Marianne Eliasson, utredare

Se SOU 2015:

Fråga: *Är lagstiftningen framåtsyftande?*

Svar: Alldeles rätt.

Kommentar: I min kommun finns 36 fristående skolor så det stämmer inte att det inte blir mer uppgifter.

Fråga: Vem bestämmer vad som ska bevaras?

Svar: Det måste ingå i arkivvården och det bör vara samma principer som för kommunala skolor.

Kommentar: Det är banbrytande i den kommunala verksamheten eftersom det annars är internt i kommunen det handlar om.

Kommentar: Här blir det äntligen professionellt med arkivvården, inte en skollagsfråga. Det här blir bra!

Fråga: Det innebär väl att vi behandlar alla skolor på samma sätt?

Svar: Ja, men det beror lite på behovet.

Nya förvaringslagen – vad innebär den?

Désirée Veschetti Holmgren, utredare, Riksarkivet

Se presentation på Samrådsgruppens webbplats.

Fråga: Vad menas med enskilda organ i det här sammanhanget?

Svar: Bolag dvs. i princip sådana som en gång i tiden var myndigheter/affärsverk.

Fråga: Varför säger man överlämnande och hur hanterar man det om någon vill få ut en handling och inte får ut den?

Svar: Överlämnande för förvaring och utlämnanden som nekas följer den normala vägen och det finns rättsfall.

Fråga: Hur räknar man ut kostnader för den framtida förvaringen?

Svar: Det beror på hur mycket det är och hur mycket arbete det är med att besvara frågor.

Fråga: Hur aktuellt är det här för landstingskommunala verksamheter?

Svar: Ett exempel är tandvården i Västra Götaland som lämnades över till ett bolag.

Kommentar: Det finns privatisering av vård och omsorg och enskilda omsorgsakter som följer brukaren. Det här blir krångligare för oss men det beror på om kommunen anammar det.

Svar: Den här lagen handlar om när man lämnar över verksamhet och arkiv och handlingar följer med.

Kommentar: Med sammanhållen journalföring möjliggörs utlämnande mellan offentliga och enskilda och det här överlämnandet har mindre betydelse för landstingen. För det fria vårdvalet har det reglerats särskilt.

Fråga: Förstod jag dig rätt när du sa att det här får kommunen besluta om själv?

Svar: Fullmäktige beslutar om överlämnande. Fullmäktige får föreskriva om övriga regler ska tillämpas i kommunen.

Kommentar: Fullmäktige får besluta om avhändande enligt 15 § arkivlagen.

Svar: Det får inte vara till enskild, då gäller den här lagen.